

DŮM SOCIÁLNÍ PÉČE KRALOVICE, p.o.

Plzeňská 345, 331 41 KRALOVICE, IČO 49748190, www.dspkralovice.cz

☎ 373 301 111, fax 373 301 112, e-mail: podatelna@dspkralovice.cz

3/13

OBČASNÍK NÁŠ DOMOV

DSP KRALOVICE

ZÁŘÍ – LISTOPAD 2013

ÚVODNÍ SLOVO

Milí čtenáři,

právě se Vám dostalo do rukou nové číslo našeho občasníku s názvem **Náš domov**. V tomto podzimním vydání se dočtete opět mnoho zajímavého z dění v našem domově, ale také mimo něj. Nechybí rubrika Ze života našeho domova s anketou, kterou zpracovala paní Formánková. Kolegyně paní Hausnerová si pro Vás připravila článek o známé rodačce z Kralovic paní Uchytlové, která se proslavila zejména návrhem na podobu jednokorunové Československé mince a také vytvořením pomníku lidických dětí, jako památku na dětské oběti války. A když už budete vzpomínat na minulost, jistě Vás rozveselí „komik v sukních“ Věra Ferbasová v rubrice slavná herečka z filmů pro pamětníky. Z historie bude také článek o počátku výroby zápalek v Sušici. Ze Sušice se přesunete do obce Hromnice na severním Plzeňsku, kde budete mít možnost poznat přírodní památku Hromnické jezírko, také nazývané Červené jezírko. Pobaví Vás rubrika s vtipy o jídle a procvičíte si paměť při vyplňování kvízu s názvem: Znáte české lázně? Pokud chcete, aby byl Váš organismus v podzimním sychravém období odolnější, přečtete si článek: Šípky – plody plné zdraví.

Přeji Vám pěkné počtení a pokud možno příjemně strávený podzim.

Adéla Fenclová, DiS.
sociální pracovnice a redaktorka časopisu

NAROZENINY SLAVÍ

ZÁŘÍ

- 1.9. Krojová Marie
- 2.9. Kriner Václav
- 5.9. Karban Karel
- 6.9. Randová Milada
- 17.9. Veverková Anežka
- 19.9. Hrabětová Anna

ŘÍJEN

- 1. 10. Kodimová Blažena
- 4. 10. Urbanová Anna
- 5. 10. Jindříšek Tomáš
- 9. 10. Pešek František
- 12. 10. Bučko Anton
- 13. 10. Mutinská Helena
- 13. 10. Mašek František
- 15. 10. Svobodová Jarmila
- 16. 10. Svitáková Marie
- 21. 10. Nováková Marie

LISTOPAD

- 3.11. Klausová Božena
- 6.11. Hrbek Jan
- 14.11. Novák František
- 17.11. Uhlířová Eva
- 24.11. Kovaříková Marie
- 24.11. Gubala Ján
- 24.11. Dítětová Libuše

VŠEM OSLAVENCŮM SRDEČNĚ GRATULUJEME

OHLÉDNUTÍ

V uplynulých letních měsících se v našem domově konalo mnoho zajímavých akcí. Některé z nich si připomeneme v této rubrice.

Sbírka po povodních

Jistě si všichni pamatujete na bleskové povodně, které se prohnaly naší republikou počátkem měsíce června 2013. Škody po povodních byly veliké, zejména proto, že povodně byli náhlé a dalo by se říci i nečekané. Po prudkých bouřkách a lijácích se z malých potůčků stávaly dravé řeky, které se nezastavily před ničím. Málokoho se tato situace vnitřně nedotkla. Obyvatelé našeho domova nebyli výjimkou. Nad tématem o povodních se často debatovalo. Až jednoho dne vznikl nápad uspořádat sbírku pro osoby postižené povodní. U zrodu této myšlenky byli dva naši klienti paní Mašková a pan Horník. Sběrka se tedy uskutečnila, a mezi klienty domova a zaměstnanci se vybralo 5.000 Kč. Tato finanční pomoc putovala do Lubence na Podbořansku, kudy se povodeň přehnala obcí 9. 6. 2013. Darovací šek a finanční hotovost byla předána osobně našimi klienty paní Maškovou a panem Horníkem dne 4. 7. 2013 rodině pan Pavla Semeráda, která byla v Lubenci nejvíce zasažena povodní.

Výlet Fantasy golf Plasy

Dne 14. 8. 2013 se uskutečnil pro naše klienty již poněkolkáté výlet do Fantasy golf parku v Plasích. Tento golf park je koncipován, jako cesta kolem světa. Naši klienti měli možnost projít se devíti zeměmi světa a podívat se do několika časových období. Prohlédli si zde také různé rostliny od skalniček až po palmy a také přes dvacet druhů zvířat. Počasí se vydařilo a výlet se všem líbil. Přesvědčit se o tom můžete v následujících fotografiích.

Zahradní grilování

Protože nám počasí během léta přálo, proběhlo v zahradě našeho domova hned několik společných grilování. Dne 22. 8. 2013 přijal pozvání na zahradní grilování také pan Totzauer, který hraje na klávesy a zpřijemnil nám svoji hudbou už i tak krásné odpoledne. K jídlu se podával grilovaný salám s rajčaty a sýrem, který krásně vypadal a všem také velice chutnal. Viz. Fotografie.

Regionální přehlídka Kralovický podzim III. ročník

Je již tradicí, že první středu v měsíci září se koná v Lidovém domě v Kralovicích Regionální přehlídka Kralovický podzim, kterou pořádá pod záštitou Plzeňského kraje náš domov. Tato akce je přehlídkou aktivizačních činností poskytovatelů sociálních služeb. Letos rok se uskutečnil již třetí ročník. Do Lidového domu se 4. 9. 2013 sjeli klienti z osmi zařízení sociálních služeb, aby předvedli porotě a ostatním účinkujícím, co nového se naučili. K vidění byla taneční vystoupení, zpěv, hudební scénky, hra na hudební nástroj a především dobrá nálada, která vyzařovala ze všech zúčastněných. Každý účinkující domov byl porotou oceněn. Klienti našeho domova se mohou pyšnit hned třemi oceněními, které za svá vystoupení získali. Konkrétně byla oceněna sestava mažoretky, dále nové vystoupení našich klientů s názvem sex bomb, které mělo v tento den svoji premiéru a pan Horník, který ve vystoupení účinkuje, si odnesl titul šoumen přehlídky. Velký dík patří Janě Slámové, která vede v DSP taneční klub a taneční choreografie vymyslela a s klienty nacvičila. O tom, jak se našim klientům dařilo, svědčí následující fotografie.

ZE ŽIVOTA NAŠEHO DOMOVA

ANKETA – ZEPTALI JSME SE NAŠICH KLIENTŮ....

V našem domově se pravidelně pořádá zahradní slavnost, jak jste spokojeni s její úrovní?

p. Lesová, odd. B „Zahradní slavnost se nám moc líbila, byli jsme spokojeni jak se zpěvákem, tak s obsluhou. Když jsem viděla vystoupení našich děvčat pod vedením Jany Slámové, tak mi vytryskly slzy z očí, jak jim to šlo. Módní přehlídka byla moc pěkná, panu Horníkovi to slušelo mezi dámami, které doprovázel.“

p. Lokajíček, odd. C „Každá zahradní slavnost je kvalitní a na úrovni. Byl bych rád, kdyby jich bylo víc. Překvapila mě módní přehlídka, kde se mi líbil pan Horník a ženám to moc slušelo. Hudba byla také vynikající, paní Valika Janečková hraje moc hezky. Počasí nám také přálo, byla tam dobrá atmosféra.“

Vystupovali jste na Regionální přehlídce Kralovický podzim v Lidovém domě v Kralovicích. Jak se vám tam líbilo?

p. Hrušková, odd. B „Pilně nacvičujeme celý rok, abychom mohli ukázat své výsledky. Poděkování patří především paní Janě, která přichází s nápady a trpělivě s námi nacvičuje a panu Formánkovi, který celý Kralovický podzim organizuje a moderuje. Je to tam vždy moc pěkné, rádi se podíváme na to, co dělají s klienty jinde. Na příští ročník půjdu velice ráda, pokud tady ještě budu. Musíme

hlavně vymyslet něco nového, abychom se neopakovali.“

p. Horník, odd. B „Byl jsem letos poprvé a moc se mi tam líbilo. Pilně jsme nacvičovali mažoretky a Láska je láska – sex bomb. Bylo tam tolik domovů, úplně jsem zíral.“

Co jste říkal na to, že jste byl zvolen noumenem přehlídky?

p. Horník, odd. B To jsem opravdu nečekal, byl jsem překvapen. S cenou jsem se podělil druhý den ve společenské místnost s ostatními, bylo to fajn. Byla to báječná atmosféra. Příště půjdu určitě zase, už se těším na další ročník. Šoumen jsem byl nejen já, ale i ti dva šoumeni, kteří nás celým kralovickým podzimem provázeli.“

Autorka článku: N. Formánková

UNIVERZITA TŘETÍHO VĚKU V DSP KRALOVICE

Milí čtenáři,

chtěl bych vás touto cestou seznámit s novým programem pro využívání volného času. Dům sociální péče Kralovice ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou v Praze zahájil činnost konzultačního střediska „Virtuální univerzity třetího věku“.

Studium je určeno seniorům, kteří dovršili důchodového věku, ale také osobám nad 50 let, kteří mají zájem se i nadále vzdělávat. Přijetí není vázáno předcházejícím středoškolským vzděláním ani přijímacím pohovorem. Stačí mít chuť se zapojit a obohatit se tak o nové poznatky. Výuka probíhá formou video-přednášek, seminářů a cvičení, které vedou akademičtí pracovníci vysokých škol a významní odborníci z praxe. Vzdělávání na Univerzitě třetího věku není přípravou na budoucí pracovní činnost, ale je zaměřena na všeobecné, zájmové a neprofesní oblasti života pod názvem studijního programu „Svět okolo nás“.

DSP Kralovice je jedním z konzultačních středisek, které slouží k dostupnosti vzdělávání pro všechny. Posluchači po absolvování kurzu neskládají žádné zkoušky, po dohodě s konzultanty přednášek mohou dobrovolně vypracovat závěrečnou práci na téma, které si sami zvolí podle zaměření jednotlivých přednášek. Přednášky a semináře probíhají v předem stanovených termínech, jedná se vždy přibližně o dvě

výukové hodiny po 45 minutách. Při výuce je zohledněn zdravotní stav posluchačů i jejich životní situace. Studium Virtuální univerzity třetího věku umožňuje posluchačům vrátit se v přednášce tam, kde něčemu neporozuměli. Opakování je možné opětovným zhlédnutím přednášky, nebo možnost studovat materiály celé přednášky v tištěné podobě. Každý semestr se hradí 200,- až 300,- Kč v závislosti na obsahu a náročnosti seminářů.

Celoživotní vzdělávání seniorů je nezbytné nejen k udržení duševní kondice, ale k doplnění vědomostí, které z různých důvodů dříve získat nemohli. Smyslem Virtuální univerzity třetího věku je dát starším lidem možnost, aby své vědomosti a zkušenosti porovnali s nejnovějšími poznatky, které mají význam pro jejich aktivní život ve společnosti.

Konzultační středisko zahájilo svou činnost v měsíci září pilotním kurzem Astronomie. Další kurz v rámci zimního semestru bude zahájen v měsíci říjen 2013. Výběr témat je pestrý např. Lesnictví, Lidské zdraví, Dějiny oděvní kultury, Čínská medicína v naší zahrádce, Život a dílo Michelangela Buonarroti, a mnoho dalších.

Bližší informace vám rádi předají konzultanti, kteří zabezpečují organizaci a realizaci přednášek v DSP Kralovice Libor Formánek a Adéla Fenclová.

Těšíme se na vaši účast při seminářích
Libor Formánek

Z TVORBY NAŠICH OBYVATEL

Ted' v noci, v půlnoci aneb trocha poezie nikoho nezabije.

Odbyla půlnoc, můj spolubydlící se posadil na lůžku a začal usilovně přemýšlet. Po chvíli rozsvítil, na štěstí jen „intimní osvětlení“, a rozhodl se povečeřet. Věda, že hodovat se bude nejméně půl hodiny, usoudil jsem, že i já bych mohl něco pojist a vypít trochu čaje s medem.

Chvíli jsem váhal, ale pak si dodal odvahy a neohroženě stisknul „obávané tlačítko“. Asi po sedmnácti „uklidňujících tónech“, se konečně ozvalo toužebně očekávané cvaknutí. Krátce nato se dveře „rozlétly“ a v nich, k mé velké radosti jen „ve svitu luny“, stála ošetřovatelka. Zpytavě na mne hleděla, a já měl dojem, že vidím vílu ze známé Dvořákovy opery, i když přelivem připomínala spíše cizí kněžnu. Slavná árie o měsíčku na nebi hlubokém však nezazněla, a tak jsem požádal o ohřátí čaje.

Na chvíli se zamyslela a potom mne nelítostně vrátila z pohádky do přítomnosti tímto „úderným veršem“: „Ted' v noci, v půlnoci?“ Pochopiv, že snít o dobrých vílách v hodině duchů je pošetilost, uvedl jsem na svoji obhajobu, že hodláme společně povečeřet, a že jak známo ve dvou vše lépe chutná. Trochu znejistěla, chvíli váhala, ale pak, s ruměncem na tváři, odešla ohřát čaj.

Priznám se, že mne veršování ošetřovatelky poněkud překvapilo. Domníval jsem se, „létající sestry“ prominou, že sesterna je i v noci pracoviště zdravotnického personálu a nikoliv Klub náročného diváka, či dokonce Hypnova jeskyně.

Navíc, populární moravský bard Jaroslav Wykrent v textu známé písně o nenapravitelné povětrnici jménem Agnes, již před čtyřiceti léty trefně poznamenal: „Jen vínu prospěje proležet čas.“

Epilog

I já pracoval v nočních směnách, a bylo jich přes dva a půl tisíce. Nezastírám, že po jedné hodině, kdy většinou končil provoz, a byly vykonány nezbytné kontroly, i mně tu a tam „spadla víčka.“ Myslím, že se to občas stane každému, kdo nevykonává nějakou ruční práci anebo nesleduje chod nějakého stroje.

Naštěstí náš ředitel, jsa „původu provozního“, měl pro to pochopení a při náhodných kontrolách nekompromisně trestal pouze „víčka spadlá v poloze ležícího střelce.“ Když mně však dispečer v půl třetí zavolal, že potřebuje dva stroje (někdy

s poznámkou, že se mu „položila pára“), nikdy jsem nezačal recitovat, ale co nejrychleji jsem je roztočil.

Měl jsem totiž stále na paměti, že dozorna je i v noci moje pracoviště a nikoliv dobře placená noclehárna.

Tento příspěvek je zároveň vzpomínkou na pana Františka Krause.

Autor článku: Jiří Tocauer, odd. C

OSOBNOST Z KRALOVIC

Marie Uchytlová – akademická sochařka

Narozena 17. 1. 1924 v Kralovicích

Zemřela 16. 11. 1989 v Praze

Patří mezi naše nejvýznamnější sochaře. Vystudovala pražskou Akademii výtvarných umění u Otakara Španiela. Osmnáct let vyučovala výtvarné umění.

Marie Uchytlová se narodila 17. 1. 1924 v Kralovicích. Mezi její významné sochy patří socha Lidická matka v Kladně a pomník Boženy Němcové v České Skalici. V roce 1956 vyhrála veřejnou soutěž na podobu jednokorunové Československé mince.

Mince 1 Kčs autorka Marie Uchytlová

Na konci 60. let začala ze své vlastní vůle bez objednávky pracovat na pomníku lidických dětí. Společně se svým manželem Jiřím V. Hamplem modelovala až do své smrti symbolickou sochu každého z 82 dětí zabitých v likvidačním táboře v polském Chmelu. Záměrně nevytvářela věrné podobizny, aby srdce žijících matek nabylo dále drásána a aby její dílo bylo chápáno jako pomník všem dětským obětem válečných hrůz. Toužila, aby sousoší lidických dětí odlito do bronzu stálo v Lidicích, ale sama měla nedostatek prostředků. Dovolávala se pomoci státu, ale komunistický režim o pomník nejevil zájem. Podpora nepřišla ani ze zahraničí. Po smrti Marie Uchytlové sháněl peníze její manžel. Sbíral malé dary od soukromých dárců a odléval do bronzu jednotlivé sochy. V polovině 90. let přišel velký dar z Dánska, který znamenal zlom v realizaci. Prvních 30 soch bylo v Lidicích instalováno v roce 1985, poslední byly odhaleny 10. 6. 2000. Sousoší je orientováno tak, že se děti koukají k hrobu svých

otců, dědů i kamarádů. Sádrový model lidických dětí věnoval J. Hampl Muzeu a galerii severního Plzeňska a v současnosti je vystaven v kapli kostela Zvěstování Panny Marie v Mariánské Týnici.

15. 11. 2004 byla odhalena na rodném domě Marie Uchytlové v Dělnické ulici v Kralovicích pamětní deska. Jejím autorem je její manžel Jiří Václav Hampl. Marie Uchytlová zemřela 16. 11. 1989 v Praze.

Památník dětských obětí války v Lidicích

Autorka článku: A. Hausnerová

SLAVNÁ HEREČKA Z FILMŮ PRO PAMĚTNÍKY

Věra Ferbasová

Narozena 21. 9. 1913 v Sukoradech

Zemřela 4. 8. 1976 v Praze

Komik v sukních, jak jí často říkali, představitelka uličnic, falešných kočička, děvčátek z venkova Věra Ferbasová se narodila 21. září 1913 v Sukoradech do rodiny středoškolského profesora z Jičína. Ve 20. letech se mladá Věrka přestěhovala s rodiči do Plzně. Tady také začala studovat na gymnáziu, ale kvůli problémům s kázní přešla v kvartě gymnázia na obchodní akademii. V té době byla také zvolena Miss Plzně. Po maturitě odešla do Prahy, kde s podporou svého strýce získala zaměstnání, jako sekretářka v Divadle Vlasty Buriana. Její práce u největšího českého herce počátkem 30. let rázem změnila osud mladé dívky. Do té doby neměla žádné umělecké ambice (i když ve škole vynikala jako bavič) ale na popud Vlasty Buriana zaskočila v představení Mušketýři z katakomb za onemocnělou herečku. Tento malý divadelní záskok odstartoval její zářivou filmovou kariéru. Na jevišti začala hrát pravidelně a pochopitelně netrvalo dlouho, aby si ji v Burianově ansámblu nevšimli filmaři. U diváků si získala popularitu svou bezprostředností, smyslem pro humor, rozvernost a rovněž zálibu v převlecích.

Prvním filmem Věry Ferbasové bylo melodrama V tom domečku pod Emauzy (1933), kde hrála menší roli hosta na večírku. V následujících letech 1934 – 1935 natočila hned patnáct filmů, stále však v epizodních a vedlejších rolích. S tím, jak rostl počet a význam postav Ferbasové ve filmu, stoupala také její popularita a první hlavní role na sebe nenechala dlouho čekat. Režisér Vladimír Slavínský ji obsadil v komediích Rozkošný příběh a Uličnice. Tento režisér správně odhadl možnosti Ferbasové a vytvořil z ní nový prototyp chybějící na filmovém plátně.

Odborná filmová kritika neměla pro tvorbu

Vladimíra Slavínského příliš mnoho uznání, což se pochopitelně týkalo i Věry Ferbasové, která hrála ve více než dvaceti jeho filmech. Odborníci vyčítali Ferbasové stereotypní obsazování do rolí ztřeštěných dívek, naprostou absenci uměleckého vývoje a výhrady měli i k jejímu hereckému projevu. Na druhou stranu, jak už to bývá, zcela odlišný byl názor řadových diváků kin a z komerčního hlediska byly filmy s Věrou Ferbasovou velmi

úspěšné, což navíc podporoval fakt, že po jejím boku se objevovali žádaní herci, jako Hugo Hass, Jiří Dohnal nebo Antonín Novotný. Kromě Slavínského hrála Ferbasová i ve filmech jiných režisérů, například Martin Frič ji pověřil velkou rolí emancipované Věry Gregorové v komedii Mravnost nade vše. Ve filmech dalších režisérů byly pro Ferbasovou charakteristické převleky, jako například ve filmech Pozor straší, Venoušek a Stázička.

Zlom v Kariéře Věry Ferbasové přišel v době války. Tehdy se provdala za architekta Josefa Pálku, který ji doporučil přerušit hereckou dráhu, aby nemusela hrát v německých filmech. To také vedlo k tomu, že po roce 1939 hrála Ferbasová již jen ve čtyřech filmech, naposledy to bylo v komedii Zlaté dno (1942), jehož hlavní hvězdou byl Vlasta Burian. Po válce pak došlo ke znárodnění kinematografie a Ferbasová, která se sice nezapletla s okupačním režimem, patřila k symbolům předválečného filmu a po roce 1945 pro ni na filmovém plátně nebylo místo. V té době žila v soukromí ve vile u Prahy, bývalém majetku herečky Růženy Naskové. Ve filmu se tak Ferbasová objevila až po dlouhých patnácti letech, kdy hrála dámu v bordelu v komedii poslušně hlásím (1957). V následujících letech pak dostala menší role v dalších filmech různých žánrů. Dobře se zapsala jako majitelka penzionu ve filmu Penzion pro svobodné pány (1967). V této roli také ostatně vynikla i na jevišti Činoherního klubu. Podobně jako u Nataši Gollové, tak i na Věru Ferbasovou čekal důstojný návrat před filmovou kameru v polovině 70. let. V případě Ferbasové šlo ale zároveň o labutí píseň. Její role tetičky v komedii Jáchyme, hoď ho do stroje (1974) byla posledním vystoupením této herečky.

I ve vysokém věku udivovala svou čilostí a nehasnoucíma šibalskýma očima. Stále krásná, když životem těžce zkoušená Věra zemřela v Praze 4. srpna 1976 ve věku nedožitých 63 let.

POZNÁVÁME PAMÁTKY V OKOLÍ KRALOVIC

Hromnické jezírko

Obec Hromnice na severním Plzeňsku patří k místům, kde má kořeny český chemický průmysl. Hromnické jezírko nebo též Červené jezírko je přírodní památka nedaleko Třemošné. Jezírko o šířce 130 m, délce 190 m a hloubce 18 m vzniklo závalem odvodňovací štolý krátce po zastavení těžby břidlice. Před 150 lety zde jezdila důlní technika a pracovaly stovky lidí.

Všechno to začalo již v roce 1578, kdy zde bylo objeveno ložisko Vitriolové břidlice, které začali využívat cisterciáckí mniši z plaského kláštera, k výrobě léčiv.

V roce 1807 zde zavedl Jan David Starck výrobu dýmavé kyseliny sírové, lidově nazývané vitriol a v průmyslu oleum. Postup výroby byl velice náročný. Vytěžená břidlice se drtila na malé kousky, které horníci skládali až na 20 metrové haldy. Ty stály na nepropustném jílovém podkladu a polévaly se vodou. Voda prosakovala k jílu a na své cestě rozpouštěla v břidlici rozptýlený síran železnatý, který byl jako červený louh odváděn do nádrží. Odpařováním vznikl vitriolový kámen a ten se dále zpracovával na kyselinu sírovou. Přes značnou náročnost se výroba vyplácela, protože byla mimo jiné jediným rozpouštědlem rostlinného barviva indiga. Oleum bylo také používáno k výrobě fosforu a k čištění minerálních olejů. Navíc v okolním světě nic podobného neexistovalo, tak s odbytem nebyl problém. Nebylo to však na dlouho. V Anglii objevili levnější syntetický způsob výroby olea a hromnická výroba začala upadat, až v roce 1896 těžba skončila.

Postupně pak došlo k sesuvu stěn lomu, až vzniklo hromnické červené jezírko. „Červené jezírko“ proto, že proces, který byl dříve využíván, probíhá samovolně dodnes. Na dně jezírka se hromadí kyselina sírová, která dodává vodě načervenalé nebo hnědočervené zbarvení. Ještě v třicátých letech byla koncentrace ve vodě taková, že když se namočily boty do vody, upadly prý podrážky.

Ještě v minulém století se našlo několik nadšenců, kteří chtěli ložisko břidlice využít. Někdy čas se tu vyráběly například stavební prefabrikáty, ovšem s nevalným úspěchem. V 60. letech 20. století se uvažovalo o tom, že jezírko bude využito jako skládka. Naštěstí se tak nestalo a roku 1975 bylo jezírko s okolím (12,2ha) vyhlášeno přírodní památkou ČR.

Nyní je v jezírku jen nízký obsah kyseliny, díky tomu má podle místních voda léčivé účinky na ekzémy. Kromě mikroskopických řas, kterým kyselé prostředí nevadí, je jezírko bez života.

Pár metrů od jezírka stojí sousoší svatých, které nechal postavit majitel dolu poté, co v něm zahynuli dva horníci. Původně chtěl postavit kostel, ale místní ho přemluvili, aby raději peníze použil na stavu školy.

HISTORIE VÝROBY ZÁPALEK V SUŠICI

Výrobu zápalek v Sušici
započal truhlář Vojtěch

Scheinost, který se od roku 1826 učil ve Vídni truhlářem a po vyučení přijal zaměstnání u lékárníka Röhmera, aby mu vyráběl sirkařský drát (dřívko zápalek), který potřeboval na výrobu zápalek ve své továrně. Tam se Scheinost seznámil s Marií Urbancovou, pomocnicí v domácnosti u Röhmera s jejíž pomocí získal poznatky o chemické přípravě zápalné fosforové směsi, neboť, jak se traduje, Urbancová občas pomáhala při této jinak utajované manipulaci v rodině Rohmerově.

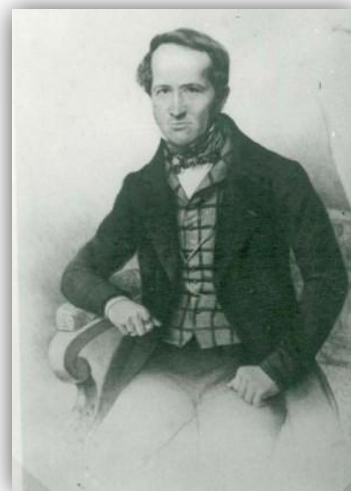

Vojtěch Scheinost

Na podzim v roce 1839 se společně s Urbancovou nadobro rozloučili s Vídní a odstěhovali se do Sušice, kde krátce nato v říjnu Vojtěch Scheinost podal žádost o povolení výroby sirek.

Dne 31. 10. 1839 získali souhlas sušického magistrátu k výrobě zápalek. Počátky byly velmi těžké, ale manželé Scheinostovi se s nevšední energií pustili do práce. Brzy se Scheinostovi nedostávalo finančních prostředků, a jak už to bývá, byl nucen se obrátit na cizího člověka, který by mu vypomohl s půjčkou. Tou osobou byl zámožný obchodník se smíšeným zbožím v Sušici Bernard Fürth.

Ten začal Scheinosta zásobovat potřebným materiálem k výrobě i hotovými penězi. Podnikavý a obchodně zdatný Fürth vytušil z tohoto spojení výhodný obchod a podporoval snaživého výrobce. Tato podpora zavázala Scheinosta do té míry, že byl nakonec nucen nabídnout Fürthovi místo společníka a později i celý tovární majetek. Fürth se stal nakonec majitelem sirkárny a Scheinost ředitelem a vedoucím výroby. Oprávnění k výrobě sirek měl jen Scheinost a proto Fürth nemeškal a požádal o něj v září 1842 také s požadavkem, aby mu byla povolena i výroba fosforu, doposud dováženého z ciziny.

Bernard Fürth

Protože výroba záhy nepostačila pokrýt poptávku, snažili se oba o rozšíření výrobních prostorů a nakonec i postavit novou továrnu.

Povolení k tomu získal Fürth 9. června 1844, první dvě budovy byly hotové ještě v prosinci téhož roku. Pět let poté Bernard Fürth umírá, zanechává podnik v plném rozkvětu, jehož výrobky znala celá Evropa.

Výroba sirek byla pro obyvatelstvo Sušicka a jeho okolí bezesporu výhodným zdrojem obživy a vytvářela možnost vyššího výdělku. Vývoj zápalkového průmyslu v Sušici po úmrtí Fürtha měl i nadále příznivé podmínky. Dědicové však dál trvali na podmínce dané jejich otcem – nikdo ze Scheinostovi rodiny nesměl pracovat v sirkárně. Scheinost proto neviděl jiného východiska a roku 1865 sirkárnu opouští. Dva roky nato zakládá v Sušici druhou sirkárnu tzv. Horní sirkárna Vojtěcha Scheinosta. Na počátek provozu si zajistil 20 dělníků.

V devadesátých letech 19. století se na trhu začala projevovat vysoká nadprodukce zápalek. V Čechách v té době fungovalo na 20 větších továren. V roce 1890 vzal do rukou vedení firmy vnuk spoluzakladatele sušického sirkařství Bernard Fürth, syn dosavadního majitele firmy Daniela Fürtha, vynikající obchodník a o dva roky později přistoupil i jeho bratr Dr. Arnošt Fürth, vzdělaný člověk a chemik.

Vrcholem dlouhých vyjednávání mezi jednotlivými konkurenty na trhu bylo založení firmy **SOLO továrny na zápalky a leštidla, akciová společnost se sídlem ve Vídni**, ve které se spojilo šest největších rakousko-uherských sirkáren. Mezi nimi byly i obě sušické továrny. Akciová společnost získala finanční podporu zemské banky a i díky ní dochází k racionalizaci výroby a modernizaci technického vybavení.

V roce 1922 proběhla fúze, v rámci které převzala český majetek vídeňského SOLA akciová společnost HELIOS, a tak vznikla nová firma **„SOLO“ spojené akciové československé sirkárny a lučební továrny se sídlem hlavního závodu v Praze**, jehož výrobní program obsahoval mimo tradiční výroby zápalek i široký sortiment papírového zboží pro spotřebitelský průmysl, včetně obalového zboží. Pražské SOLO zahrnovalo vedle sirkáren v Sušici ještě dvě – v Třešti a v bernarticích. Pražské SOLO,

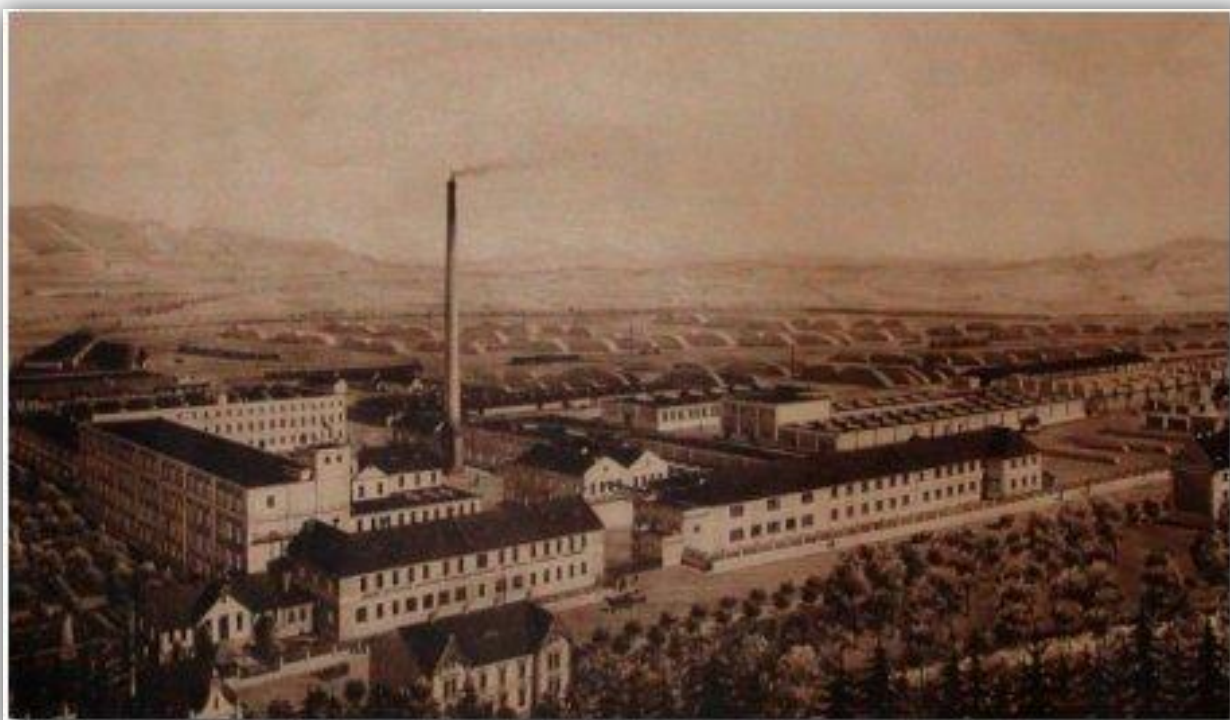

v jehož vedení figurují na čelních místech oba bratři Fürthové, postupně skupovalo akcie slovenských, polských, maďarských i Jugoslávských sirkáren, a tak dali základ průmyslovému impériu SOLO.

Po druhé světové válce 7. 3. 1946 byl ustaven národní podnik **SOLO, závody na zápalky**,

národní podnik se sídlem v Sušici a dodatkem ze dne 10. 7. 1949 je název změněn na **SOLO SUŠICE národní podnik**.

V rámci privatizačního procesu podnik bohužel zanikl a v roce 1996 vznikla SOLO SÍRKÁRNA, a.s. se sídlem v Sušici. Modernizace a rozšiřování výroby pokračovalo i pak – přibýly další dvě linky na výrobu zápalek a výrobní automatizace dosáhla vrcholu. V roce 2006 se ze Sušické sárkárny vyexpedovalo více než 400 milionů krabiček zápalek, z toho byl export plných 85%. V roce 2008 ale přesto výroba zápalek v Sušici končí a strojní zařízení je prodáno do Indie. Tímto skončila téměř 170-ti letá historie sušického sárkařství nejen v Sušici, ale i v celé ČR.

Továrna SOLO r. 1930

?

TRÉNOVÁNÍ PAMĚTI

Znáte české lázně...?

1. Které lázně tvoří tzv. „Západočeský lázeňský trojúhelník“?

- a) Jáchymov, Karlovy Vary, Mariánské Lázně
- b) Mariánské Lázně, Lázně Kynžvart, Františkovy Lázně
- c) Františkovy Lázně, Mariánské Lázně, Karlovy Vary

2. Pramen Vřídlo se nachází?

- a) V Karlových Varech
- b) V Jáchymově
- c) V Mariánských Lázních

3. V blízkosti jakých lázní se nachází přírodní rezervace SOOS zvaná „smrad'och“?

- a) u Mariánských Lázní
- b) u Lázní Bělohrad
- c) u Františkovských Lázní

4. Ve kterém jihočeském městě se nachází lázeňský komplex Aurora?

- a) v Třeboni
- b) ve Vodňanech
- c) v Českých Budějovicích

?

5. Ve kterých lázních najdete kolonádu se zpívající fontánou?

- a) v Karlových Varech
- b) v Mariánských Lázních
- c) v Luhačovicích

6. Které lázně jsou považovány za nejmenší v Čechách?

- a) Lázně Bohdaneč
- b) Lázně Velichovky
- c) Konstantinovi Lázně

7. Ve kterých lázních se nachází fontánka ve tvaru „čůrajícího chlapečka“?

- a) Lázně Kynžvart
- b) Františkovi Lázně
- c) Karlovy Vary

8. Ve kterých českých lázních působil Dr. Vincenz Priessnitz?

- a) v Jánských Lázních
- b) v lázních Jeseník
- c) v Poděbradech

9. Z kterých lázní si můžete odvézt jako suvenýr kamennou růži?

- a) z Mariánských lázní
- b) z Karlových Varů
- c) z Luhačovic

10. Která z následujících budov se nenachází v lázních Teplice?

- a) Kamenné lázně
- b) Královské lázně
- c) Císařské lázně

?

Správné odpovědi:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
C	A	A	A	B	C	B	B	B	B

Proč se ďábelskému guláši říká ďábelský? Protože jenom čert ví, co do něj dali.

"Co byste mi mohl doporučit, pane hostinský?" Zeptal se optimisticky naladěný host v levné nádražní restauraci. Číšník upřímně odpověděl: "Trpělivost a dobré trávení!"

„Naší specialitou jsou šneci.“ Říká vrchní hostovi. „Vím, jeden mě minule obsluhoval!“ Odpoví host.

V jídelně: „Prosím tě, proč jíš tak rychle?“ „Protože jsme přece v závodní kuchyni, ne?“

Host k barmanovi: „Včera jsem to nějak přehnal, dejte mi něco, abych se probral.“
„Prosím, pane, váš účet!“

Paní volá na sousedku: „Dobrý den, tak jak se vám včera vydařila ta bramborová kaše ze sáčku?“ „Výborně, manžel s ní slepil dva hrnce a dnes se chystá opravit vázu.“

„Pane vrchní, v té želví polévce není ani kus želvího masa.” Vrchní odpovídá: „V maďarském guláši taky neplave Maďar.”

Mezi kamarády: „Moje žena je toho názoru, že je velmi zdravé jíst všechno syrové.”
„Moje žena také nerada vaří.”

Manželka volá ke stolu manžela - vegetariána: „Pojď už jíst, nebo ti zvadne oběd!”

PRANOSTIKY

ZÁŘÍ

Teplé září - dobře se ovoci i vínu daří.
Po hojných deštích v září osení zimní se podaří.
Bouřky v druhé polovině září přinášejí mnoho větrů.
Bouřka v září - sníh v prosinci.
Ozve-li se v září hrom, bude v zimě zavát každý strom.
Teplé září - říjen se mračí.
Září víno vaří a co nedovaří, říjen dopeče.
Divoké husy na odletu - konec i babímu létu.
Podzim bohatý na mlhu věští v zimě mnoho sněhu.
Září, na léto jde stáří.

ŘÍJEN

Teplý říjen - studený listopad.
Září víno vaří, říjen víno pijem.
Čím déle vlaštovky u nás v říjnu prodlévají, tím déle pěkné a jasné dny potrvají.
Když křížový pavouk se v říjnu ukrývá a nevylézá, není daleko do sněhu.
Je-li říjen velmi zelený, bude zato leden hodně studený.
V říjnu mnoho deštů, v prosinci mnoho větrů.
Co v říjnu zimy přibude, v lednu jí opět ubude.
V říjnu mráz a větry - leden, únor teplý.
Čím dříve listí opadne, tím úrodnější příští rok.
V říjnu hodně žaludů a bukvic oznamuje zimy víc.
Říjen a březen rovné jsou ve všem.

LISTOPAD

Listopadové hřmění pšenici ve zlato mění.
Když ještě v listopadu hřmívá, úrodný rok nato bývá.
Když krtek v listopadu ryje, budou na vánoce lézat komáři.
Když dlouho listí nepadá, tuhá zima se přikrádá.
Když se v listopadu hvězdy třpytí, mrazy se brzo uchytí.
Listopadové sněžení neškodí vůbec osení.
Jestliže sníh listopadový dlouho zůstane, více než hnůj polím prospěje.